

spredte bidrag til studenterlivets historie. I alt er der syv forskellige artikler, hvoraf der er særlig grund til at pege på et interessant stykke om Orla Lehmanns ridehustale med redegørelse for forholdet mellem Fædrelandets referat og optrykket i Lehmanns efterladte skrifter og for opfattelsen af den i samtiden. Før dette afsnit har Dumreicher givet et livfuldt portræt af biblioteksmanden og forfatteren Frederik Fabricius (1789-1873), som uddyber Dumreichers egen artikel i Biografisk Leksikon. De øvrige bidrag, med bl. a. et om studenterhuens historie, er mere lette småstykker om studenterlivet omkring 1900.

Vagn Dybdahl.

Vald. Andersen: Vorbasse – et hedesogns historie. (Konrad Jørgensens Bogtrykkeri A/S, 1963). 370 s.

På grund af den krigshavn, som aldrig har ligget der, var det sydjyske sogn Vorbasse en gang hvermands eje. Til gengæld vidste kun få præcist, hvor sognet lå, og nu nævnes den berømmelige havn kun sjældent. Valdemar Andersen er ikke den første, der har beskrevet Vorbasse; der eksisterer en tre-fire ældre historiske eller »statistisk-oeconomiske« skildringer, hvoraf præsten H. W. Kaalunds fra 1756 er en af de tidligste af sin art i landet. Andersen har naturligvis støttet sig til sine forgængere, men hertil selv foretaget et kæmpemæssigt indsamlingsarbejde i trykte og utrykte kilder.

Bogen følger nogenlunde det vedtagne skema med topografi, oldtidsminder, kirker og kirkelige forhold, skoler og skoleforhold, befolkning o. s. v. Den går velgørende langt op i tiden med data fra de seneste år, og den har udmærkede kildehenvisninger og registre samt et sammenfoldet målebordsblad, der dog burde have været til at lægge uden for bogen. Det

er gedigen, veloplysende sognehistorie, krydret med gode fortællinger. Den tyske kolonisation i 1700-tallet behandles fyldigt med de forudsætninger, Valdemar Andersen har fra sin fortrinlige bog »Alheden« fra 1953. Også skildringen af landbruget i almindelighed, af vækkelserne i forrige århundrede og af præsterne og lærerne bør fremhæves. For landbrugets vedkommende må det dog som ved alle andre sognebøger fra den sidste halve snes år beklages, at Det kongelige danske Landhusholdnings-selskabs righoldige arkiv i Erhvervsarkivet ikke er udnyttet eller i det mindste gennemgået.

Vorbassebogens topografiske billeder er lidt stillestående og ensartede. En række meget karakteristiske visitkortfotos af gamle bønder er som noget delvist nyt strøet ud med rund, men noget tilfældig hånd, og den mulighed for gode, beskrivende billedtekster, som de indbyder til, er slet ikke udnyttet.

Finn H. Lauridsen.

Peder H. Smidt: Hverdag og fest. Vestslesvigske minder. (Historisk Samfund for Sønderjylland, 1964). 158 s.

Historisk Samfund for Sønderjylland fejrede en hel række jubilæer i 1964. Bl. a. var det 25 år siden, det første bind udkom i serien: Skrifter udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland. Man har markeret milepælen ved at udsende bind 31 i rækken, og hertil har man valgt de erindringer, som den vestslesvigske gårdmand, Peder H. Smidt, Spandetgård, for nogle år siden afleverede til landsarkivet i Åbenrå.

Disse erindringer ligger vel ikke helt på linie med den type værker, der gennem de senere år har givet skriftrækken dens meget høje videnskabelige standard. Men det er særdeles forståeligt, at man gerne har vil-